

B. N. II, 86.
h. 171.

II R
1458

DISPUTATIO
JURIS PUBLICI

De

SUMMIS IN IM-
PERIO ROMANO GER-
MANICO PERSONIS,
EARUMQUE OFFICIIS
ET JURIBUS,

QUAM

In Illustri

Academia Hassò-Schaumburgica,

IN AUDITORIO JCTORUM,
Ad diem Mart. MDCCII.

Publico eruditorum examini subjiciunt

PRÆSES

HENR. ERN. KESTNER,

D. & Prof. Jur. Ordin.

Et RESP.

JOHANNES ADOLPHUS FURSTENAU, 21.
Hervordia Westphalus.

RINTHELII,

Typis HERMANNI AUGUSTINI ENAX, Acad. Typogr.

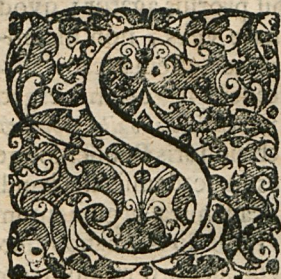
45

Dell.

§. I.

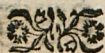
Sullum est in terrarum
 orbe Imperium, quod & antiquitate,
 & rerum gestarum gloria, & membris,
 quibus constat, illustrioribus com-
 mendari meretur, est illud sane, & à
 tot seculis summam gloriam tenuit,
 Imperium Romano Germanicum.

*Præstantia
 & forma
 Imperii
 Romano-
 Germanici.*

Vix enim dabitur regnum, in quo
 tot tantique summi principes, qui merito Imperii lumina &
 columnina audiunt, reperiuntur, ac in Germania, ut adeo
 non incongrue huc referas gloriosissimum illud Gloriosis-
 simi Imperatoris Maximiliani dictum, Imperatorem scil.
 Romanum Regum esse Regem, quod si enim vel primo
 saltem oculo augustissima illa, quæ summis in Imperio no-
 stro personis competunt, jura inspiciamus, quare non in
 provinciis suis exercent summum Imperium? Habent
 equeidem jus vitæ & necis, leges condunt, quamvis juri
 communi repugnantes, omnes reditus ex suis provinciis
 capiunt; tributa indicunt, fœdera inter se & cum exte-
 ris feriunt, modo non contra Imperatorem & Imperium
 vergant; armis se defendunt, munimenta extruunt, mone-
 tam cudunt, libertate religionis gaudent, quin, quicquid
 ad gubernandam bene compositam republ. spectat, tenent.

A

Qva.

Qualis vero heic nexus qualisve Imperii forma sit, non adeo inter Dd. liquet, quæ enim heic pro & contra disputantur, non omnem lapidem movere videntur, eorum tamen sententia proximè scopum tangit, qui Germaniæ formam, etiam ab omni memoria, & prima sui origine, mixtam esse asserunt. Equidem summa potestas in Rege & statibus ex æquo residet, ut alter sine altero nihil valide concludat, unde formula, *haben sie sich mit uns, und wir uns mit ihnen verglichen*, & quidem Contractus Weise R.I. 1500. inf. adeo, ut Rege & Statibus dissentientibus nihil profus agatur; quod si tamen hanc rem penitus examinare velis, non incommodè dices, quod Germania nostra ad Systematicam formam plurium sociorum inæquali cœdere nexorum vergat. *Conf. Huber. de jur. civ. lib. 1. sect. 11. c. 2. Schild. de coalit. popul. & rerum publ. l. 2. c. 13.* Cum verò tractatio Juris Publici longe fertilissima, ejusque genuini fontes in academiis delibandi sint, non indignum ventilationis academicæ argumentum me suscepisse credo, si Summas in Imperio Romano-Germanico Personas, Earumque officia & jura pro modulo tum exiguæ disputationis, tum ingenii in hisce studiis parum adhuc versati representavero, majora ad aliud, ubi ingenii vires creverint, tempus reservaturus, neque indignum quid me fecisse autumo, si genuina hujus rei principia potissimum ex Illustri Dn. Cocceji ingeniosissimo libro de Juris publici prudentia, & ex Dn. Brunnemanni nuper edido Jure publico hausero, & verba horum in compendium traxero.

Scopus.

De Imperatore & Romano-rum Rege.

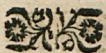
§. II. Inter summas imperii personas primum locum tenet Rex vel Imperator Romanorum, qui duobus actibus creatur electione & inauguratione, illa fit per primarios Regni officiales die *Erst*, Nempter quæ singulis tanquæ sanctioribus toti augusti Collegii membris hoc jus competit; Imperium Germanicum semper Electivum fuisse ex historia patet, aut ad minimum probabile videtur, Quamvis quidè à primis inde temporibus con-

continuo sere successionis tramite Imperium Germanicum de Familia in Familiam transisse dicant, constat enim hoc à Familia Merovingica in Carolingicam, à Carolingis ad Saxones, à Saxonibus ad Francos, à Francis ad Svevos usque ad interregnum, & tandem ad gloriosissimam Familiam modernam Austriacam abiisse, utut igitur in hisce familiis diu imperium fuerit conservatum, ea tamen ejus rei videtur esse causa, quod ob utilitatem, quin venerationem erga certam Familiam, diu huic Imperium commiserint, & quod maxime proficuum putarint, ex Regia Familia Regem, tanquam magis ad id educatum eligi. Quippe quod certissimum multarum turbarum tollendarum remedium esse judicarunt, nam & regie familie grave est, uti bene ait *Dn. Coccejus pr. jur. publ. c. 7. §. 16.* a tanto fastigio in privatam fortunam recidere, & primatibus, pari subijci; civibus vero, mutatis adversisque studiis, ob turbas funestum, totique reipubl. a publicorum actorum custodia, rationibusque, & aliis de causis periculosum. Quod verò in Familia Austriaca tamdiu Imperialis dignitas persistit, ejus causa est, quod non solum vix ulla sit præter ipsam per Germaniam domus, quæ ejus fastigii splendorem propriis redditibus tolerare queat; sed etiam, quod opes suas ita disposuerit, ut nullo negotio peculiarem Rempub. constituere possit, si contingat, alium ad Cæsareum munus vocari; de talibus enim sibi prospexit privilegiis, ut, ubi alterius Imperatoris auctoritatem agnoscere displiceat, statim dicere queat, sibi cum Germanico Imperio nihil negotii esse, privilegia Archiducum Austriæ ex privilegiis Caroli V. recenset *Monzamb. c. 2. §. 4.* Eligitur autem, uti communiter volunt, Germanus, qualis est, qui vel patre Germano natus domicilium sedemque non mutavit, vel in jus civitatis nationisve Germanicæ publice & rite receptus est, ille originarius, hic ascitus, quantum tamen, quæ heic allegatur consuetudo, longo seculorum usu corroborata summos principes stringere non

A 2

vide-

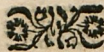

videtur. *Dn. Thomaf. ad Monzamb. c. 4. §. 5.* locus nati-
 tatis huc non facit, nec fufficit patrem vel avum Germanum
 fuiffe *Conf. Schleid. lib. 1. p. 20.* quin quod alii Regno jam
 quis adftrictus fit, quicquam momenti poft fe trahit; debet
 tamen Rex cujusque probata in Imperio Religionis effe
P. O. art. 5. §. 35. nec, cum juret, fe advocatum ecclefiæ Ro-
 manæ futurum, inde evincitur, quod Catholicus folum effe
 debeat. Quin Evangelicus Princeps, ad Regiam Germaniæ
 majeftatem evedtus, idem juramentum præftare debebat.
 Id verò in LL. antiquiffimis fundamentatibus exprimitur,
 quod ad hanc dignitatem aspiraturus, mafculus, legitime
 natus, pubes effe debeat, impuberem tamen, quando proba-
 bilis adefl caufa, electum fuiffe, exemplum Henrici IV. qui
 ex Familia Francica erat, evincit.

§. III.

*Series ele-
 ctionis.*

Electio rite fieri debet, fit autem vacante Imperio, hoc
 vacat 1. morte 2. resignatione in manus Electorum, etiam
 invitis ordinibus. 3. deponitione, quæ non nifi ex graviffimis
 caufis fit, judice comite palatino. Potest tamen Rex etiam
 vivo, quin invito Imperatore eligi ex neceffaria vel proba-
 bili caufa *cap. Carol. V. art. 28. Ferd. I. & Rudolph II. §. Und
 insonderheit.* An verò talis fit, judicium est electorum, locum
 exprimit *A. B. tit. 1. §. 18.* nifi de alio loco ex caufa conve-
 nerit, ad formam Electionis requiritur intimatio, quæ fit à
 Moguntino, cui pacis & præcipua imperii negotia tanquam
 Cancellario injuncta, (non à capitulo fede vacante. *A. B.
 tit. 1. & tit. 12. §. 19. diff. Conring. in Lampad. p. 3. c. 2. §. 21.*
 Quippe quod jus ad folam Epifcopi perfonam reftictum,
 nedum ejus legato) intra duos menses à die cogniti obitus
 per formulam præfcriptam *d. A. B. t. 1. §. 19.* Proceffum
 ulteriorem, quin modum eligendi Imperatorem, requifita,
 ufum capitulationis ejusque noviffima capita nervosè ex-
 primit *Coccejus jur. publ. c. 8. §. 7. & 8.* Proceffum veterem
*vid. apud Gold. tom. 3. ad an. 1247. Wippo in vita Conrad. fal.
 ante*

ante Carolum V. capitulationes quidem, sed non adeo solennes fuisse, certum est *Conf. Rachel. otio Noviomag. c. 19. p. 44.* de capitulatione perpetua facienda *Conf. Pufend. comment. rerum suevicar. XIX. §. 3. Lundorp. act. publ. t. V. lib. XI. c. 115. Pfanner. Hist. Pac. Westph. l. 3. c. 35. Autor der Grundfeste p. 3. c. 3.* Primum in electione votum habet Trevirensis, quod Moguntino non præjudicat, qui à sua persona votando incipere potest. Valet electio, tametsi omnes vocati non sint *A. B. t. 1. §. 19.* salva tamen hic contra Moguntinum actione, vel non omnes compareant, vel non tempestive *A. B. t. 2. §. 4.* Suffragia pure fiant, his paribus, nihil agitur, sed alia facienda electio, neutiqvam verò Pontificis arbitrio, uti frustra multi volunt, res committenda erit, non obstat, quod Imperatores aliqui judicium heic Papæ secuti videantur, quippe quod ex mera generositate, nulla juris necessitate fecerunt, prius non dimittuntur, quod autem quis sibi ipsi votum dare, & se nominare possit, extra dubium est. *A. B. t. 2. in f.*

§. IV.

Ut verò actus hic illustrior, & per publicationem universalem notior fiat, solet hunc excipere inauguratio, quæ est actus solennis, quo certi ritus atque insignia imperii conferuntur in electum ejus inaugurandi gratia. Fit hæc cum auspicii, tum autoritatis, non verò, cum mera saltem solennitas sit, apprehendendæ possessionis causa. Insignia Imperii ab electoribus feruntur, & quidem in solennibus curiis pomum fert Palatinus, enses Saxo, sceptrum Brandenburgicus, *A. B. tit. 24.* duas coronas inferiores Principes *A. B. tit. 26. §. 4.* hodiè Bavarus pomum, Palatinus coronam, sigilla & typaria Archicancellarii, in actu hoc inaugurationis Electores Clerici seorsim adeunt templum, seculares verò cum insignibus, & reliqui Principes; comites, legati presentes Regem è palatio Regio eo comitantur: cæteras solennitates, actus sacros, convivias, quin & quam varios, qui

Inauguratio Regis.

qvi hic intercedere solent, ritus exponit *Dn. Coccejus d. c. §. 15.* Regina per Abbatem Fuldensem, non tamen ut Archi-Cancellarium suum inaugurantur. Uti qvatuor qvondam inaugurationes, sic totidem coronæ fuere Aqvisgranensis, Longobardica, Romana, & Arelatensis. Sola prima in usu est, qvæ Aqvisgrani, tanqvam antiquissima Carolorum sede fieri solet *A. B. c. 18. §. 5.* Suasit tamen conditio temporum sæpius alibi, qvam heic, coronationem peragi. Facta hac coronatione Electus Romanorum Rex dicitur *Römischer Käyser* modo Imperator mortuus sit. De variis hîce coronis *Conf. Myler. ad Rum. p. 3. diss. 6. th. 7. Buxtorff. ad A. B. th. 46. Limn. jur. publ. l. 2. c. 5. §. 8.* Electio ab Episcopo fit, & semper facta fuit: olim qvidem inter Moguntinum & Coloniensem acerrima ea de re contentio fuit, Colonienfi qvam plurimos actus exercente, qvæ autem an. 1657. ita decisa per transactionem, ut quisqve in suo archiepiscopatu sit potior, Moguntino incipiente. *cap. Leopold. §. 37. & Joseph. §. 36. Conf. Limn. ad A. B. c. 4. §. 3.* disputatio non erat de actu impositionis coronæ, ad qvam omnes Electores ecclesiastici concurrunt, sed de actu consecrationis & benedictionis, qvæ tempore coronationis fieri solet.

§. V.

*Majestas
& dignitas
Regis Ro-
mani.*

Electo Romanorum Regi competit Majestas, cum singulari eminentia, qvippe qvi caput populi Christiani constituitur *A. B. tit. 2.* unde est, qvòd alii Reges Ei Majestatis titulum tribuant *R. I. 1555.* competit nimirum Regi Rom. Majestas etiam vivo adhuc Augusto, distingvendum tamen est inter jus Majestatis, & ejus exercitium, illud semper ei competit, hoc non, nisi consensu Imperatoris, inde præcedit Regem Græcorum aliosqve, qvin ipsum Galliarum Regem, vel ob solum Regnum Germanicum, qvippe qvòd Galliam subjugavit. *Conf. Crusium de jure prædria l. 3. c. 2.* Interim consuetudini, possessioni & receptæ a multis seculis observantiæ heic multum deferendum. Cæsar ipsum appellat

Eus

Eur Liebden / Rex Casarem, Eure Majestät. Est præterea indubitatus regni successor, non vero, nisi hæ vices ipsi commissæ, Imperii vicarius: & in augustum & in augustæ liberos crimen læsæ majestatis committitur, cum enim in statuas principis tale crimen committatur, multo magis in vivas has statuas tale committetur.

§. VI.

Quantum Summa regni officia concernit, constat ex historia, quod summa olim potestas in Regno Regis ac statuum, in Provinciis ducum fuerit, hodie summam in territoriis suis potestatem habent status. Officia Regentium veteri instituto sunt vel Cancellariæ, vel Aulæ: Aula locus publicus habitationi Regis Familæque Regiæ destinatus, Cancellaria (Capella) est locus publicus deliberandis & expediendis negotiis Regni publicè destinatus. Qui his præerant Cancellarii seu Capellani, eorumque Primarii, ArchiCancellarii dicti, quorum in jure dicendo officium versabatur, cui rite administrando præfecti sunt sacerdotes antiqvissimo Germanorum & Gallorum more; hi enim erectis Academiis soli literatorum ordinem absolvent. Aulæ officii ArchiOfficiales præficiantur, cum ArchiCancellariis in negotiis Regni deliberandis expediendisque concurrentes, non quidem vi officii, ab hoc penitus distincti, sed quod primarii totius regni Duces, administratores, ac consilarii essent, quamvis hanc in aula soli auctoritatem exercent: uti vero tria Imperii libera regna, sic totidem quoque ArchiCancellarii fuerunt, Moguntinus per Germaniam, Colonienfis per Italiam, Trevirensis per Galliam, quæ Germanico regno cohæret. *Dn. Coccejus jur. publ. c. X. §. 3. 4. 5. seqq.* Olim ArchiCancellariatus ambulatorii fuere. Colonienfis primus est & dextrum Regis latus claudit, ubique extra Germaniam. *A. B. 1. 3. in f. & tit. 21. in fin.* Moguntinus in Germania, quilibet in suis terris, Trevirensis ubique ex opposito Regis sedet, & ante Regis faciem procedit: in
suffra.

Officia regni antiqvissima ex Coccejo recensentur.

suffragiis prior est Coloniense, Jure Ecclesiæ suæ, non officii, Moguntinus est director Circuli Rhenani, habetque jus stapulæ & exercet actu jurisdictionem über das *Markt-Schiff*: nec subditi ejus in clientelam se aliis dare possunt. Prætextum ab ipso jus primariarum precum & Dominium Mœni dubium, jus verò luendi die *Reichs-Pfandschafften* & privilegium contra omnia privilegia nullum est. Cum vero, uti dictum, Archi-Cancellarius Imperii sit, subscribit & subsignat decreta, sigilla Imperatoria asservat, habet Archivum, quin & in Imperii comitiis directorium, in aula cæsarea solus Vice-Cancellarium habet, legati statuum in comitiis credentiales literas ipsi offerunt, tradunt ei in comitiis memorialia & acta publica, in propositione comitali nomine Electorum & statuum respondet *Conf. Bœcler. not. imper. lib. 6. c. 5.* quanquam hic non omni exceptione major. Privilegia Electoris Trevirensis recenset *Brouverus in libro de annal. Trevirens. Coloniensis, Limnaus jur. publ. lib. 3. c. 6.* instar omnium commentarii vices supplere poterat *Mallincrot, de Archi-Cancell.*

Officia
aulæ.

§. VII.
Quatuor aularum officia antiquissimis prorsus temporibus fuisse, historiæ docent, nimirum Dapiferi, Marechalli, Camerarii, Pincernæ, jungebatur uni horum officium comitis palatii s. Magistri aulæ, primus officia culinæ, secundus officia itinerum & expeditionum, tertius cameræ secretioris, quartus officia rei cellariæ aulica explebat, comes palatinus potissimum justitiarum aulæ partes sustinebat, & ita omnis aularum, cum Regis tum Ducum, administratio divisa fuit, nomina vero hæc non nuda ministeria, sed singularem quandam in aulæ ministros potestatem officiorumque præfecturam significare, contra Bodinum eleganter demonstrat, & naturam indolemque horum officiorum exhaurit sæpe laudatus *Dn. Coccejus d. l. §. 4.* Aulæ augustæ quatuor officiis, die *Erz-Nempter* dictis, cum summa post Regem potestate quatuor

quatuor summi provinciarum duces præerant, hi in suis
 Archi-Officiis substitutos seu vicarios habent **die Reichs-
 Erb-Nempter**/ quorum tamen officia non terræ, sed familiæ
 coherent, per seniores exerceri solita. Ipsi Archi-Prin-
 cipes hæc ipsa officia in aulis suis habent hæreditaria, hæc
 cum terra in feudum aliis concedentes, dicta **die Erb-Hoff-
 Nempter**/ a quibus differunt officia in aulis non hæreditaria
die Hoff-Nempter/ quæ arbitrio constituuntur. Inter hos
 ille fere primarius esse solet, qui in aula principis sui id offi-
 cium gerit, quod ipse Princeps in Imperio. Ipsi quoque
 Archi-Principes Episcopatu Bambergensi, certis terris in
 feudum acceptis, præstari curant eadem officia **des Stiffis
 Bamberg Ober-Nempter**/ quæ, cum per substitutos Equites
 Francos, quibus terræ hæc in subfeudum concessæ, expediun-
 tur, **des Stiffis Unter- vel Affer-Nempter** dicuntur. Archi-
 officia quatuor aulica mox memorata, a totidem Ducibus
 provinciarum semper administrata, & initio quatuor tantum
 Duces Germani præter Regem fuerunt *Conf. Lehm. Chron.
 lib. 2. c. 16.* videlicet Dux Rhenensis, Francus, Bavarus,
 Svevus & Saxo, Rex ex uno horum constitutus erat, qua-
 tuor hi duces soli tum regalia habuerunt, & aulæ, bellis ac
 rebus equestribus præfuerunt, qui status ad interregnum
 durasse videtur. Seriem historiæ, & quomodo, extincta fa-
 milia Saxonica, Saxo iterum, Brandenburgicus & Boëmus
 successerint, examinat *Dn. Coccejus c. 12. §. 6. 7. 8. 9.* Ut
 igitur Archiofficiales hi quatuor rebus aulæ soli, rebus
 tamen Imperii una cum tribus Archi-Cancellariis præfeci
 sunt. Exinde igitur ortum trahunt septem illa Archiofficia
 & illustres quondam ille septemviratus, de hisce Archi-Prin-
 cipibus vere ait *A. B. t. 12.* quod sint solidæ bases Imperii
 & columnæ immobiles. *in Aur. B. c. 3. §. 1.* dicuntur *Die
 sieben helle Leuchter des heiligen Reichs in Heiligkeit eines ste-
 benförmigen Geistes zu erleuchten. A. B. Proöm. Oberste Vater
 und Rachtgeber der Teutschen Nation Conf. Cruger. de novemv.*

*Origo Elec-
 torum.*

B

disc,

disc. 1. § 1. & inde probabile quoque est, quod hi Archiofficiales de negotiis gravioribus, & sic etiam electione Regis, præ reliquis statibus prerogativa quaedam gavisi fuerint. Concurrerant quidem status & populus ad electionem cum Archiofficialibus, sed diversimode, statuum potestas in nominatione & commendatione, Archiofficialium in electione, cui cæteri acclamabant, consistere videtur. *Conf. Windeck. de Princ. Elect. orig. c. 5. Gevold. de Septemvir. p. 122.* Cum vero Bohemia Slavici, non Germanici Juris sit, non concurrat Rex Bohem. in aliis Imperii negotiis, & ne in conventibus quidem Electoralibus extra electionem Regis. Neque movet, quod olim Carolus IV., hodieque ejus Reges Germani sint, hoc enim Archiofficiis non personæ, sed provinciæ cohæret. Inde facile conciliari possunt ea, quæ de negotiis Imperii a sex, & deinceps septem saltem Electoribus tractandis dicuntur; cum Boëmus officium suum non exerceat nisi *bey denen Wahl-Tagen*; nec in unione Electorali, quæ Electorum jura firmat & confirmat, comprehendatur.

§. VIII.

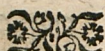
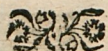
Jura Archi-Principum.

Summis His Imperii Archi-Principibus vi primarii in Regno officii, Regni publicorumque negotiorum administratio, quin & electio una cum statibus Imperii competiit, sed jure quodam præcipuo, uti in §. antecedenti dictum, quod jus usque ad interregnum duravit *Conf. Aut. de benefic. §. 12. Jus Saxon. Feud. c. 6. §. 1. Spec. Saxon. lib. 3. art. 57. §. 3. Abbas Stadenf. ad annum 1240.* Post interregnum vero, vel illo durante, electionem solis Archiofficiis relictam esse constat *Conf. Chron. Belg. ad ann. 1247. Gold. const. tom. 1. ad ann. 1275.* Quantum vero augustiora Electorum jura concernit, genuinos horum fontes ostendit, Aurea Bulla, capitulationes, praxis & observantia Imperii. Habent equidem jus quotannis, & quotiescunque volunt, se congregandi, vocantur *die Collegial-Tage* / a quibus tanquam species differunt *die Wahl*

Wahl-Tage/ tractant in iis de negotiis Imperii & salute orbis, quin & de propriis rebus, circa comitia indicenda quatuor electores Cæsari syadent aut dissyadent, negotiorum Imperii maximorum & salutem totius corporis concernentium præconsultationem cum Cæsare habent, habent singulijus præsentandi duos Assesores, jus condendi capitulationem, quorum enim est eligere, eorum etiam erat capitulationi huic legem dare, quamvis tamen, uti dictum, de capitulatione certa perpetuaque ejus lege facienda in comitiis agatur, præterea per auream Bullam Regibus pares judicantur; legati eorum Excellentiaë titulum, operiendi caput, primam visitationem, & reliqua more Regum accipiunt, in processionibus Imperialibus nec Regibus cedunt, bene vero extra illas, accedit, quod Cæsar multa non possit facere sine consensu Electorum, uti foedera facere in rebus Imperii, concedere Jus monetæ, vectigalia vel jura stapulæ, Feuda Regalia, facere ordinationes Imperii pro re nata, alienationes & oppignorationes quoque horum consensu fiunt, quod si tamen hæc magni momenti fuerint, consensu ordinum opus erit, pro investituris & confirmationibus suorum jurium nihil solvunt Cancellariaë Imperiali, adversus ipsos, etiam a nõ subditis, crimen læsæ majestatis committitur, habent privilegia de non appellando, & de non evocando, principatus eorum ita sunt individui & inalienabiles, ut aliud induci nequeat; successione sceminaë in electoralibus terris prorsus sunt incapaces, singulare jus tutelæ ratione ipsius Archiofficij & juris eligendi, soli collegium constituunt & æquant suffragia Principum ac comitum, deinceps regem ex magna justaque causa remove possunt. Hodierni Archi-Principes præter tres Electores Ecclesiasticos sunt Rex Bohemiaë Archipincerna Imperii, in electione, Moguntino rogante suffragia, tertio loco votum edit, locus in sessione ei competit a latere dextro Regis Rom. post Moguntinum & Coloniensem, quando ministrat coronam regiam

*Catalogus
hodiern.
Archi-
Princ.*

giam gestare non tenetur. In cæteris extra electionem actibus non concurrat. Excipit hunc Elector Bavarie Archidapifer Imperii, cujus intuitu prætendit esse Judex Cæsaris, ejus tamen rei exercitium rarissimum, & non nisi denominationem nudæ dignitatis involvere videtur, ratione Landgraviatus Leuchtenbergici peculiare votum habet, de vicariatu infra dicitur. Plura refert *Thulem. de octovir. c. 18. §. 18.* Tertium inter Electores seculares locum occupat Elector Saxonie Imperii Archi-Mareschallus, qui etiam extra terras Electorales Privilegium de non appellando exercet, durantibus comitiis ipse aut ejus Vice-Mareschallus jurisdictionem in familias statuum exercent, leges sumptuarias in electionibus condit. In comitiis, sede Moguntina vacante, aut legato ipsius non comparente, directorium sibi vindicat, Protector est Juris Saxonici & Director corporis Evangelicorum *Conf. heic Dn. de Zech im Eropaischen Herold*; Post Saxonem ordo tangit Electorem Brandenburgicum S. R. Imperii Archi-Camerarium, Principem, qui & ditionum amplitudine, & potentia omnibus suis collegis anteferri meretur, quique tot votis adeo gaudet in collegio principum, quantis nemo alius, specialia, quibus Domus Brandenburgica gaudet, privilegia sunt, quod 1. habeat potestatem vectigalia imponendi & augendi in fluminibus & viis 2. Exercent Jus primariarum precum in ecclesiis cathedralibus & collegiatis suarum terrarum 3. De feudis suis tanquam allodio disponere potest, præterea expectantiam habet in ducatu Megapolitanum, Holsatiae & Frisiam orientalem, quod potentissimus hic Archi-Princeps ratione Borussiae Ducalis, quam supremo jure tenet, regium titulum, coronam, aliaque insignia nuper assumerit, non potest non notissimum esse. Hunc sequitur Elector Palatinus ad Rhenum Imperii Archithesaurarius, specialia ejus jura sunt, quod sit judex Imperatoris, quamvis hujus juris usus rarissimus, habet privilegium Wildfangiatus, jus conducendi per aliquot territoria, est etiam protector fabricarum æneorum in partibus Rheni.

Rheni. Plura privilegia recenset *Limnaus jur. publ. l. 3. c. 9. in addit. de Novemviratu Conf. Du. Brunneumann, jur. publ. dissert. 6. §. 21.*

§. IX.

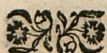
Succedunt jam reliqua reliquorum statuum officia, status sunt immediata civitatis Germanicæ membra, quorum terris cohæret officium regni cum regali dignitate, alii ita, nec incongrue dicunt, quod status in Imperio sint, qui singuli in provinciis suis Imperium civile exercent, communi vero patriæ communibus consiliis & auxiliis succurrunt. Qualitas adeo status cohæret territorio, quod immutabile, personæ autem facile mutari poterant, interest Reipubl. splendorem status conservari, quem vero possessionati longe melius, quam qui nulla gleba gaudent, tueri nutrireque possunt, longe maxima quoque inde in rempubl., cum status proprium quasi jus tuentur, utilitas resultat. Statum vero nec matricula probat, neque contributio onerum Imperii, neque immediata subiectio, neque vocatio ad comitia, sed ordinarium jus comitiorum ratione bonorum immediatorum *Stand und Stimm im Reich*. Status sunt vel seculares vel ecclesiastici, ad hos pertinent Archi-Episcopi, Abbates, Præpositi, Prælati, quibus accensentur Magister ordinis Teutonici & Johannitici. Quænam vero horum statuum origo qualiaque horum ab antiquissimis temporibus officia fuerint, non adeo inter Dd. constat. Equidem certum esse videtur, quod antiquissimo Francorum more fidelibus regni, qui vel in bello vel in aula officium præstabant, certæ terræ ac prædialia ad sustinendam dignitatem ac familiam, vel feudi vel allodii lege ita concessa sint, ut eorum reditu vel reditus parte, quin & juribus etiam Regalibus salarii loco quandoque uterentur. Plus heic juris erat in feudo quam in allodio, in illo dominium utile & jus proprium, in hoc vero perceptio saltem reddituum ac jurium cum administratione competebat. Concessio hæc terrarum, uti dixi vel ob ministeria, quæ in aula vel

*Officiare-
liquorum
statuum.*

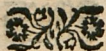
*Origo Du-
cum, Prin-
cipum,
Marchio-
nũ, Land-
grav.,
Comitum,
Baron.*

vel bello præstabant, indeqve ministeriales, **Rnechte** dicti, vel propter officium ac potestatem, fiebat; qualis potestas vel propria vel administratoria erat, illa non nisi proprio jure competit, hæc nudo officii jure & vicario superioris nomine exercetur, illa nec nisi a Rege, nec nisi feudi jure dari poterat, qui vero hæc officia potestatemqve gerebant principes sunt **Fürstenmessige**; vel non Principes. Principis nomen non est officii, sed ingenere primariam potestatem, etiam propriam, significat, non principum, mera nomina officiorum sunt, ut Comitum, illi **Hohe Mann**/ hi **Edele Mann** dicuntur, illi regalia habent, hi jurisdictionem, cui usu accedere Regalia, illi onera publica jure feudi præstant, hi solo officii jure, ut subditi, plures effectus docet *Dn. Coccejus cap. 15. §. 5.* Porro Principes vel toti Provinciæ, vel parti præerant, illi præficiabantur aut Duces, quorum summa inter Principes fuit dignitas, aut Comites palatii, hi cæsaris res curabant, ejusqve nomine jus dicebant in palatiis; eaqve proxima Ducibus dignitas fuit, uti vero qualibet Provincia Ducem, ita quoque comitem palatii habuit, qui quatuor erant Bavariæ, Sveviæ, Saxoniam, & Franciæ, ultimus hic palatii Francici præfectus, cum Francici Palatii Comes ipse Palatinus Rheni est, duravit, cæteris, cum Duces deinceps omnem juris dicendi potestatem in Provincia sua usurparunt, sensim obsoletis; alii Comites Palatini minores, nec Provinciis Germaniæ præfecti erant. Parti Provinciæ præerant Landgravii, Marchiones, Burggravii, Principes, **Gefürstete Grafen**. Thuringia & Hassia unus olim Landgraviatus, inter Misnienfes & Brabantinum vero ita divisus, ut Hassia cum suffragio Henrico Brabantino cederet, unde & hodie Hassia sola, non Thuringia, suffragio utitur. Marchiones a Marca quæ forum seu territorium cum jurisdictione significat, dicuntur, unde **das Mark-Recht**. Cum vero Reges in primis limitum curam sibi reservarent, Marchiis ibi constitutis, vox pro magistratu limitaneo accipi cœpit, Burggravius

gravius dicitur Castellanus perpetuus & Judex Marchionis; Burga, ut palatia, domus publicæ sunt, sed hæc congregandi causa facta, illa defendendi, & fere cum insigniore territorio. Cum vero Landgravii, Marchiones, & Burgravii nomina officii, & varii gradus sint, non possunt principum numero haberi, nisi appareat eos de principatu investitos esse. Quod vero, cum quatuor saltem Provinciarum Germaniæ duces olim essent, principum numerus adeo excreverit, factum id dicunt **1.** distractis in plurimas partes sub Henrico Leone Bavaria & Saxonia **2.** extinctis familiis ac Ducibus Franciæ & Sveviæ **3.** Comitibus aliisque terris in Principatus erectis. **4.** Comitibus in Principum jus adscitis **5.** Tot novis principibus in primis post pacem Westphal. creatis. Non Principes dicuntur in genere *Herrn/Edle/Edle Herr/Edle Mann*; eodemque sensu *Freyen/Freye Herr*/ semper *Freyen*/ officia, quæ huic ordini *der Herrn/dari* solita, sunt Comitatus, Baronatus, Jura Bannerii. Comites Præfecti quondam pagis, fuitque merum officii nomen in administrando jure seu ordinaria jurisdictione consistens, cui cohærebat cura rerum ad politiam spectantium: Baro liber Vasallus erat, cujus officium in Jurisdictione & tuitione castri consistebat, Bannerii erant, quibus jus banni seu judicii in certo districtu datum. In terris mediatis hi, quin & Principes, Duci Provinciæ, in immediatis, hæc officia immediate regno subjecta sunt. Quando ceperint esse hereditaria, disputatur, id vero sensim, & maxime per interregnum contigisse, probabile est, quo tempore Comitatus non modo feudi, sed & allodii jure possessi, ut & Barones regalia jura exemplo Principum acquisiverunt: quod comitatus alii mediati alii immediati sint, quod alii nuda, hodieque, officiorum nomina sint, ut *Rug-cent-Gou-Burg, Reich, Wild, Salz, Grafen* passim notum est, & per hanc materiam commentarii vices supplere poterat *Dn. Coccejus Jurisprud. publ. cap. 15. per tot.* Inter summas, prater

*Hodierna
persona
summa.*

præter Electores, quos jam memoravimus, Imperii personas, eminet Archi Dux Austriae, cujus insignia privilegia sunt, quod non teneatur investituram petere extra suas ditiones, sed illa in iisdem ipsi debeat offerri, & cum alii Principes eorumque legati flexis genibus teneantur feudum accipere, Austriae Dux in proprio territorio eqvo insidet tecto capite. Potest etiam ad comitia comparere, si velit, sinolit, non tenetur. Deficientibus masculis ad foeminas devolvitur Austria, in ditionibus suis creat nobiles, Barones, Comites. Ad Imperium nil conferre tenetur. A sententia ejusdem provocatio non datur. *Conf. §. 2.* Varia regna & provincias exhibet *Brunneman. in jur. publ. diff. 8. §. 5.* Post Archi Duces sequuntur Duces, pro Ducibus Imperii hodie habentur, qui de territorio, Ducatus nomine insignito, ab Imperatore investiti sunt. *Uti supra.* Tales sunt Duces Saxoniae, Bavariae, Brunswico-Lunenburgenses, Mecklenburgici, Wurtembergici, Holsatiae, reliquae provinciae Germaniae ducatus nomine venientes v. gr. Pomerania, Clivia, Julia, Montes, item Sveviae, Stiriae, Carinthiae, Carniolae extinctis familiis Dominorum & Ducum suorum, ad alias Domus pervenerunt. Divisi sunt Saxonici Duces in duas lineas primarias Ernestinam & Albertinam. Electoratus dignitate gaudet linea Albertina, quippe ad quam in Mauritio a Carolo V. constituto, migravit, specialia jura tum Electorum tum Ducum Saxoniae recenset *Zieglerus* expressa aliqua hac de re dissertatione: Familia Brunswicensis viribus suis valida praepotensque est inter Germaniae Principes, magnasque ditiones in circulo Saxoniae inferioris tenet. Speciatim condirectorium, ut vocant, in diatris ejusdem circuli exercet, atque a longissimo tempore hi Duces capitanei sunt hujus circuli, situs & potentiae ratione ad tuendos Germaniae fines erga septentrionales Reges opportunissimi, tres in hac linea sunt Cellensis, Hannoverana, & Gvelferbytana: Duces Megapolitani quatuor in comitiis suffragia ferunt, duo ratio-

ratione Ducatus & Principatus Swerinensis, tertium ratione Ratzeburgi. Duces Wurtenbergici in circulo Suevo ratione directionis & convocationis haud exiguae auctoritatis. Viget in hac familia jus primogeniturae. Inter privilegia sua connumerant jus vexillum Imperii gestandi, unde acres lites haud ita pridem agitatae sunt inter hanc domum, & Hannoveranam, Archivexilliferatus officina praetendentem. *conf. Crus. Annal. Suevo.* Holsatica domus in duas lineas dividitur, una Regia, altera Ducalis Gottorpina vocatur. Illa Gluckstadii, haec Gottorpii regimen constitutum habet; quaelibet habet suffragium in comitiis. Ratione sessionis multae ipsae lites ortae cum Landgraviis & Marggraviis, ut & aliis Ducibus, nam proxime a Brunswicensibus collocari cupiunt. De juribus in Hamburgum *Conf. Danckvv. Chron. Hols. & Lambec. de Reb. Holsat.* Duces sequuntur Marchiones, ex quibus hodie supersunt Brandenburgicus & Badensis. Tres lineae Marchionum Brandenburgicorum sunt Electoralis, Culmbacensis, & Onolsbacensis. Marchiones Badenses tria in comitiis suffragia habent Badense, Durlacense, Hochbergense. Inter Landgravios Principes, qui hodie in Imperio extant, fere unice hac dignitate illustres ac conspicui sunt Landgravii Hassiae. Divisi sunt Landgravii in duas lineas Hasso-Cassellanam & Hasso-Darmstadinam, illa provinciis & potentia pollet. In utraque linea regente jus primogeniturae viget, a Caesaribus confirmatum, habet tota Domus Hassiaca tria in Imperio suffragia, habet praeterea pacta confraternitatis cum Electoribus Saxonice a Caesare confirmata, quae postea ad Brandenburgicos Marchiones extensa sunt. Siti sunt Landgraviatus Hassiae in circulo superiori Rheni, cui maximum robur addunt. Titulum Comitum Palatinorum Comites Palatini ad Rhenum soli retinuerunt, quoniam ex numero Burggraviorum, Principum dignitate fulgentium, soli supersunt Burggravii Norici, qui titulus, postquam dignitas Electoralis

C

Bran-

Brandenburgica anno 1417. beneficio Imperat. ad hanc familiam transit, huic mansit. Burggraviatus Strombergenſis olim ſatis celebris fuit, aſt hoc ad Monasterienſem devoluto, hic votum in comitiis propterea habet. Principum Imperii titulum ex antiquis Germaniæ Principibus ſoli fere Anhaltini tenuerunt. Tota hæc domus in quinque propagines diviſa, uno gaudet ſuffragio, ſeniori in familia competenti. Plures deinceps Principes noviores, interque Eos ab invictiſſimo Imperatore Leopoldo creati ſunt, Principes Hohenzollerenſes, Salmenſes, Lobkowitz, Eggenberg, Dietrichſtein, Naſſau in Hadamar und Dillenberg, Auſpberg, Piccolomini, Portia, Oſt-Frieſland, Waldeck, Fuſttenberg, Schwartzenburg, Oettingen aliique. Quod ad Comitum hodiernum ſtatum attinet, illi vel ſunt Comites Imperiali dignitate fulgentes *gefürstete Grafen* / vel Comites Imperii, ſimpliciter ſic dicti. Ad illos pertinet Comitatus Hennebergicus, qui ad Saxoniam Duces, & Comitatus Tyrolenſis, qui ad Auſtriacos pertinet. Hi dividuntur hodie in 4. ſcamna, Svevicum, Wetteravicum, Franconicum & Weſtphalicum, unde quatuor vota curiata habent. Catalogum Horum recenſet *Dn. Brunnem. jurispr. publ. diſſ. 8. §. 29.* Habent jus circa ſacra, recipiunt homagia a ſubditis, Cancellaria, Archivo, aliisque ad territorium pertinentibus inſtructi, *Conf. Dn. de Seccendorff im Teutſchen Fürſtentaat p. 2. c. 7. §. 5.* Reliqui Comites Landſaſſii ſunt, ad quos omnes pertinent, quibus dignitas hæc collata citra jus ſuffragii & ſeſſionis in comitiis Imperii. De Baronibus *Conf. Dn. Brunnemann. d. l. §. 31. 32.*

§. X.

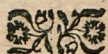
Status Imperii eccleſiaſtici.

Eccleſiaſticorum Imperii ſtatuum origines ex genuinis hitoriæ principiis examinavimus in *diſſ. noſtra de Jure Reformandi in Sacris per tot.* Eccleſiaſticorum munera duplicia ſunt, alii conſtituti ſunt, ut docendo, alii, ut armis religionem promoteant, Omnes in regno Germaniæ Episcopii Prin-

Principum, reliqui Prælati Comitum jure utuntur. Germania cum sua accessione divisa est in VIII. Archi-Episcopatus, & sunt Moguntinus, Coloniensis, Trevirensis, Magdeburgensis, Salisburgensis, Bremensis, Rigenfis, Vefontinus. Horum singuli subiectos sibi in sacris habent Episcopos seu suffraganeos, Bambergensi tamen, Misnensi & Ratisbonensi exceptis. Episcopis singulis juncti quondam fuere comites, ut illi Ecclesiasticorum, hi secularium curam gererent, utriusque nomine Principis. Ex Archi-Episcopis Romano-Catholicis in Imperio tantum supersunt præter tres Electores Ecclesiasticos, Salisburgensis & Vefontinus, qui tamen hodie sub Galli ditione est. De pallio a Pontifice redimendo, & quomodo illud conficiatur, *Conf. Ziegler. ad Lancell. lib. 1. t. 11. § 1.* Episcopos recenset *Dn. Schveder. jur. publ. part. spec. Sect. 11. c. 6.* Singulorum jura exponit *Sprenger. de jur. publ. lib. 3. c. 19.* Episcopi gemino jure utuntur, Episcopali & territoriali, diversissimo tamen jure. Ratione prioris subiecti sunt Archi-Episcopo, alterum immediate ab Imperio agnoscunt; in causis ecclesiasticis ad Archi-Episcopum, in cæteris ad Cameram appellatur, plures effectus recenset *Dn. Coccejus c. 18. §. 37.* Ex evangelicis Episcopatus supersunt Episcopus Osnabruggensis & Lubecensis, qui postulati dicuntur, non electi, nec ulla confirmatione indigent. *P. O. art. 5. §. 21. 22.* Episcoporum jure utuntur Magistri Equitum, pro tuenda quondam in Imperio religione constituti. Ordines horum varios expeditione Hierosolymitana peperit. Duo enim ibi initio occidentaliū quidem Christianorum ordines antiquissimi erant, hospitalarii & templarii, illi peregrinis hospitio recipiendis, hi itineribus eorum a vi tuendis operam dabant. Magnus tum Borussia, tum Teutonicorum equitum per Livoniam Magister desit. Magister ordinis Teutonici, qui Mergenthemii ad Tubarim in Franconia sedem habet, proximum in scamno Principum Ecclesiasticorum locum occupat ab

*Magistri
Equitum.*

Archi-Episcopis; dividitur hodie in XI. Ballivias, quas recenset *Imhoff. not. proc. lib. 3. c. 7. §. 4.* Ab hoc vero differt ordo Eqvitem S. Johannis, quorum Magister inter Prælatos principali dignitate fulgentes locum obtinet, ramus hic est prioratus ordinis Maltensis. Sedes ei est Heitersheimii in Brisgoa, & inter membra circuli Rhenani superioris referitur. Ab hoc dependebat antea etiam Bajulagium Marchicum seu Magisterium Domini *das Herrn-Weistertum zu Sonnenburg.* Complectitur illud complures commendas per Marchiam, Pomeraniam, Lusatiam, Ducatum Mecklenburgicum, Saxoniamque dispersas. Hodie potentissimus Borussia Rex habet jus conferendi hujus Bajulagii, cujus Ballivius vocatur Magister S. Johannis Hierosolymitani. De quo conferatur *Dn. Becmannus* speciali tractatu. Bona eqvitem non sunt ordinaria beneficia, sed commendæ; quarum plures Baliviam faciunt; utuntur Jure Clericorum, non tamen in his successio, sed electio tenet. Jura hæc ex principiis Juris Canonici & Feudalis deciduntur. Post Episcopos sequuntur Abbates, quorum aliqui ab Imperatore in Principum numerum relati *Gefürstete Aebte* / qui statuum nomine veniunt, & voto & sessione in comitiis utuntur. Inter hos eminent Abbas Fuldenensis, Murbacensis, Campidunensis, Corbejensis, Prumiensis, Stabulensis. Abbatissæ quædam & hac prærogativa insignes, quod votum & Sessionem in Imperio habeant, quo pertinet Abbatissa *Qvedlinburgensis*, *Gerensrodensis*, *Buchaviensis*, *Essensis*, *Herfordensis*, *Andlaviensis*, *Lindaviensis*, *Gandersheimensis*, *Burscheidensis*, *Hechenbachensis*, *Roto-Monasteriensis*, *Beindensis*, *Abbatissæ Ratisbonenses.* Abbatissas has citra resignationem beneficii nubere posse, multis rationibus demonstrat *Dn. Thulemarus* speciali hac de re scripto. Pleraque jure suffragii & sessionis in comitiis gaudent. Reliqui Prælati, dignitate Principum non eminentes, duo tantum curiata in comitiis habent vota.

Abbat.

Abbatissa.

§. XI.

§. XI.

Ordo jam postulare videtur, ut, qvòd fere omiffum, de officio vicariatus, de civitatibus, de nobilibus immediatis, de corpore academico, aliisque nobilibus quædam mentio fiat, qvanquam posteriores hi nomine statuum Imperii non veniant. Vicarii sunt, qvi nomine superioris Vicario potestatem exercent. Rege absente, vel regno vacante, vicarius regni est Comes palatii Francici seu Rhenensis, exceptis Saxonia & terris ei accensitis, Eiqve ut Comiti palatii regni, non ut Electori, neqve qvòd Archidapifer sit, hoc vicariatus officium ab omni memoria competiit. Ipsa Aurea Bulla tit. 5. ita disponit; **Soll der erleuchtete Pfaltzgraff beyrn Rhein von des Churfürstenthums und Pfaltz Graffschafft Freyheit wegen ein Verweser und Pfleger des Reichs sein;** qvòd jus per tot, qvæ Limnæus adducit, instrumenta a cunctis ordinibus confirmatum, qvòd nec per ipsam pacem Monasteriensem mutatum, in qvo saltem de jure electionis, seu dignitatis Electoralis dispositum, postquam enim anno 1648. per pacem Osnab. & Monast., rescissis anno 1623. actis, palatinatus inferior seu Rhenensis, ceu terra Electoralis restitutus palatinis, non qvicquam inde, nisi dignitas Electoralis translata. Duo regni vicarii sunt, Palatinus Rhenensis & Saxonicus, nam in Univerfali regni gubernatione obtinet bipartita Germaniæ divisio in superiorem, qvæ juris Francici, & inferiorem, qvæ continet terras Juris Saxonici ad jus Provinciæ Saxonice pertinentes. Uterq; vicariatus complectitur regnum Germaniæ. Mortuo vel remoto rege, alii vicarii esse non possunt; absente possunt. R.I. 1555. §. 3.4. Vicarii omnia, qvæ ipse Rex, expediunt regni negotia ac judicia, nisi quædam inspecie reservata, ut investitura der **Fahnen- & Lehnen/** anno tamen elapso investituram petenti indulgent, ut utatur regalibus, qvam deinceps Rex confirmat, alienationes Imperii iisdem interdiciæ, qvòd secus est in alienationibus feudorum non regalium. Tertium

Cætera illustrium officia & jura.

Vicarii Imperii.

Colle-

*Civitates
Imperiales.*

Collegium, cujus membra singula Jure suffragii & sessionis in comitiis fruuntur, ex civitatibus Imperialibus componitur. Urbes olim in Germania nullæ. At sub Carolingis & ante Conradum I. jam plures, æaque munitæ, apud Venedos vero trans Istrum ac Rhenum diu ante extructæ sunt. Jus civitatis dare Majestati competit, & inter præcipua regalia est *Conf. Thomas, diss. de jur. stat. dand. civitat.* Civitas est juris tuendi gratia, vici & pagi agri colendi causa. Metropolis est totius provinciæ mater. *Conf. Dn. Conring, diss. de Urb. Germ.* Civitates sunt vel mediatae *Land- oder Fürsten-Städte* / vel immediatae *Reichs-Städte* / mixtae civitates, quæ partim Imperatori, partim Principibus subjectæ, non dantur, quamvis hinc inde pactis & transactionibus quædam alteratio contingat. Immediatae erant vel *Reichs-Städte* / vel *freye Reichs-Städte* in illis constituebatur præfectus Regius *Reichs-Bogdt* / *Reichs-Schulke* / ut fiscalium regionumque jurium, ad regium fiscum spectantium, curam ageret, regni enim civitates, adeoque & earum reditus publici erant fisci regii. A quibus præstationibus hæc nimirum *die freye Reichs-Städte* immunes erant, cum vero omnes civitates immediatae hæc jura fiscalia a longo tempore sibi acquisiverint, cessat hæc distinctio. Cum civitatibus imperialibus non confundendæ Urbes Hanseaticæ, quæ olim fœdere inter se implicata ad defendendum commerciorum cursum, multæ quoque civitates municipales huic fœderi nomen ab initio dederunt, quod tamen haud diuturnum fuit, quia in potentiores urbes & emporia utilitas ex hoc fœdere redundavit, onere penes infirmiores manente, hodie societatis hujus exiguus usus, & præter nomen nihil fere superesse videtur. Privilegia & jura cujusque Imperialis civitatis recenset *Knipschild. tr. de civitatibus.* Civitates Imperiales, quæ voto & sessione gaudent in comitiis, sunt status Imperii, competit iis vi instrumenti pacis votum, non consultativum, sed decisivum, quamvis civitatenſe collegium

nom

non quidem admittatur ad re- & correlationem duorum superiorum collegiorum; nihilominus tamen conclusum Imperii non efficitur, nisi & hoc collegium consentiat cum duobus prioribus. Directorium in hoc penes illam Imperii civitatem est, ubi comitia celebrantur. Habent pleræque privilegia de non appellando, nisi ob certam summam. Ulmæ Archivum collegii civitatis asservatur. Omnia denique jura, quæ superioritas territorialis principibus largitur, tribuenda quoque sunt civitatibus immediatis. Circa præcedentiam civitatum cum nobilibus Imperii immediatis, varia quidem existit disputatio, quæ vero ita determinari posse videtur, quod, cum hi nobiles status Imperii non sint, consuli totam civitatem repræsentanti cedere debeant, extra hunc repræsentationis casum, nobili ex communi consuetudine digniorem locum relinquendum esse, genius seculi favet; nunquam enim nobiles immediati status Imperii fuere, cum non propter officium regni, sed ministerium & ipsi constituti, & terræ iis datæ sint, nec quod aliquando ad comitia vocati, hanc sententiam infringit. Equitum ordinis in Germania duplex est conditio, pars enim immediate Imperatori & Imperio subest, pars alios status Dominos suos agnoscit. Posteriores dicuntur *Landsassen* / qui iterum maxime in Saxonia, distinguuntur in *Schiff- oder Cangeley Sassen/ und Ampt- Sassen*. Liberi Imperii nobiles *die ohn mittelbare Reichs- Ritterschafft* de quibus hoc loco agimus, pro districtibus dividuntur in classem Franconicam, Svecicam & Rhenanam. Singuli districtus e suis constituunt *Räthe und Ausschuss*, cum syndico & secretario, quibus præest Capitaneus, *Ritter- Hauptman*. Data sunt his nobilibus prædia cum redditibus, plerumque cum mero mixtoque Imperio, regalia usu accessere. Noviter quidem accessere nobiles inferioris Alsatia, reliquis pacto Mergenthalensi d. 28. Jun. 1651. certis legibus juncti; neque tamen quartum circumulum faciunt, neque reliquis inserti sunt. Privilegia cum totius

*Nobiles
Imperii
immediati.*

COR.

*Mediata
Imperii
membra.*

corporis, tum cujusque circuli compendio exhibet *Casparus a Lerch. apud Linnaum in add. c. 3. n. 7.* Mediata Imperii membra ac cives vel dignitate eminenti gaudent, vel non, dignitas illa vel ecclesiastica est, uti prælatorum, vel secularis, uti Comitum & Baronum mediatorum. Prælatorum ea dignitas vel personæ est, uti Abbatum, vel corporum, uti die geistliche Capitular-Stifter/ qui non sunt Imperii status, istiusmodi cum Prælati dignitate corpus inprimis est Academia. Comites & Barones mediati ratione bonorum Landfaffii sunt, quibus Illustris dignitas ab Imperatore concessa. Reliqui cives vel corpora sunt, vel singuli; corpora vel ecclesiastica vel secularia, singuli hoc ordine recensentur: Ritter/ Doctor, Edel/ *Stattmann.* Inter hos quidam rei privatæ, quidam officiis reipubl. parantur, qvalia officia vel togata vel sagata sunt, togata literati, militaria ministeriales seu nobiles explent, illi pacis, hi belli studiis intenti. Nobiles hi fieri quoque possunt eqvites Rittere/ qui peculiarem ordinem faciunt, privilegia nobilium, quin & ordinem inter officia togata & sagata eleganter demonstrat *Dn. Coccejus c. 31. §. 17. seqq.* Cives sunt vel nativitate, vel allectione, vel domicilio constituto. Domicilium facit incolam, qui instar civis est, quoad onera & jura privata bürgerliche Nahrung. Albinagii jus peregrinos a communi Jurium Civiliū tollit. Judæi non sunt subditi, sed Schutz-Berwante.
§. XII.

Jura majestatis Regaliaque.

Succedit jam amplissima illa materia Imperatoris statuumque Imperii jura regaliaque exhibitura, quorum tantus est ambitus, ut his, quæ pro præsentī velitatione supersunt, pagellis comprehendi haud possit, pauca tamen hac de re delibabimus. Jura majestatis vel circa sacra, vel circa secularia occupantur, hæc vel majora vel minora sunt, conceduntur vel sigillatim, etiam mediatis, & dicuntur Regalia, Herrlich-Teiten/ vel conjunctim, regulariter solis immediatis & cum territorio, & tum dicuntur superioritas territorialis; Quæ pro-

proinde est summa potestas certo territorio cum juribus regalibus, salvo jure Imperii, immediate competens. Regalia concessa primum sunt Imperante Henrico Aucupe solis Ducibus Provinciarum. Reliqui Principes & Episcopi sensim, in primis post Henricum V. & proscrip̄to Henrico Leone; Comites post interregnum itidem sensim ea acquisiverunt, *supra*. Jura Imperatoris Regalia circa sacra examinat *Coccejus c. 22. conf. diss. nostr. de jure reform. in sacris*. Evangelicis statibus, tota ecclesiasticorum in eos jurisdictione suspensa & abrogata, competunt vi superioritatis territorialis in suis territoriis omnia jura tum Episcopalia, tum Papalia *P. Osn. art. 5*. Secularia regalia majora vel tempus pacis, vel belli respiciunt, illa in administranda inter subditos justitia, hæc in tuenda republ. adversus vim vel injuriam consistunt. Ad primum caput pertinent potestas leges vel statuta condendi, potestas legibus derogandi & privilegia dandi, quo pertinet jus restituendæ famæ, moratoria dandi, jus veniam ætatis dandi, legitimandi per rescriptum, jus asyli, jus nundinarum. Porro ad caput primum referri poterat jus judicia constituendi ac mutandi, potestas nobilitandi, & magistratus ac honores conferendi, non auferendi, nisi ex justa causa, jus ordinationes politicas faciendi, jus monetæ cudendæ, jus erigendi academias, & jus archivi. Ad alterum caput nimirum belli armorumque jura pertinet jus seqvelæ, delectuum, lustrationum, hospitiationum, præsidii, muniendi *Heerwagen*, aliæque angariæ militares, Repressaliæ. Jus belli eiqve annexa jura statibus Imperii, etiam post pacem publicam, competunt *cap. Leop. art. 3. ord. crim. art. 129*. Utrique capiti communia sunt jus comitorum, potestas dandi jus civitatis, jus pacis & fœderum, non tamen contra Imperium, jus legatos mittendi, jus homagii *Reichs- und Lands-Huldigung*. Inter regalia minora, quæ in reditu, aliisve reipubl. subsidiis consistunt, sunt, Viæ publicæ, Flumina navigabilia, quo pertinent portus, Anchoragia

D

Schr:

Fähr: Leinpfadt; ripatica; vectigalia; telonia; pedagia, vectigalia in dubio domini territorii sunt, nec tamen nova institui, nec vetera augeri possunt, nisi permissu regis & consensu saltem Electorum *R. I. 1576. §. 116. cap. Leop. art. 21 & seqq. Joseph. art. 20.* Referuntur huc porro jus conducendi, **Geland: Strassen zu Wasser und Land/ Gelandliche Obrigkeit/** quodsi in via publica vel flumine crimen perpetratum fuerit, non domino territorii, (nisi aliud usu loci obtineat) sed ei, cujus est die **gelandliche Obrigkeit/** cognitio ejusdem competere videtur. Spectant huc etiam **Fodinae,** non auri tantum & argenti, sed cujusque metalli, item salis, eoqve nitri sulfuris, vitrioli, aluminis seu styp:eriae, adespota seu hero carentia, jus forestale **Forstliche Obrigkeit/** cujus duæ partes, sylvaticum **Hog: und Wald: Recht/** Bannum ferinum **Wild: Bahn/** alia jura fiscalia cum Imperii tum statuum, collectæ, **Reich: und Land: Steuern/** gabellæ, census duplex emigrationis, & detractionis, operæ publicæ seu angariæ & parangariæ, jus postarum, quod & statibus competit, jus decimarum, jus stapulæ, Gruis seu grutiæ, **Flöß: Recht/** **Salm: Grunde/** Geranii, Albergarii, **Ungung/** aperturæ, **Fräulein: Steuer/** Legations-Kosten/Monopolia. Tametsi quidem hæc modo enarrata regalia Imperatori & statibus competant, dantur tamen quamplurima jura reservata, ad solum Imperatorem spectantia **Kays: erl. hohe Reservaten R. I. 1576. §. 117.** Duplici autem sensu dicitur Imperator solus aliquid facere posse, & reservatum ejus esse, **1.** cum solus seu absqve consensu & conventu statuum decernere potest. **2.** Cum solus Imperator in Imperio, adhibito tamen consensu statuum, non vero status in territorio quid facere possunt. Alii ita, reservata sunt certa jura Cæsaris, quæ ille exercet in territoriis statuum hisce volentibus, & non refragantibus, imo & petentibus interdum. Referunt huc jus academias confirmandi, quod tamen & statibus tribuunt *Rhetim & Thomafius.* Jus Duces, Landgravios, Principes, Mar-

*Reservata
Imperato-
ris.*

Marchiones, Comites, Barones creandi. Jus nobilitandi statibus quoque adscribunt. Jus civitates condendi in Imperio multi status in territorio suo exercuerunt; de jure postarum statibus competente paucula jam dicta, interim cursuum caesareae majestatis per Imperium magna est autoritas, de quo conf. Capit. Josephi §. 34. verbis **Nichts weniger wollen Wir den General-Erb-Post-Meister dahin halten/das er seine Posten mit aller Nothdurfft wohl versehe.** Imperatorem vero vi juris sibi reservati, solum posse cognoscere absque Principum Imperii consilio ac judicio de Feudis, plerorumque veterum publicistarum sententia est, ast vero hoc jus proscribendi statum Imperii, toti competere Imperio, idque **das Fürsten-Recht** dici, verior est sententia, jura enim majestatis, quorum vi haec cognitio exercetur, Imperatori & Statibus ex aequo competunt, exemplo Camerae Imperialis hoc demonstrari poterat, quae omnes causas nomine Imperatoris & statuum simul cognoscit, quin, ut certissimam hujus rei praxin taceam, res decisa *Pac. Osnab. art. 8 §. 3.* cujus vi in comitiis statui debet modus proscribendi. Confirmationes Imperatoriae ratione tutelarum illustrium, veniae Impetrationis, & legitimationis personarum illustrium ab Imperatoria majestate quidem peti solent, consultumque est, istiusmodi saepe peti, verum multa supersunt exempla, ubi confirmatio illa nunquam petita est, de quo *Conf. Illustr. Dn. Stryck. diss. de tutel. matern. princip. c. 3.* referunt porro huc jus tabelliones creandi, renovationes investiturae statuum, nudae confirmationes v. g. confraternitatum, testamentorum Caetera jura minora, quae & privatis concedi, & inter reservata referri solent, exponit *Brunn. diss. §. 21. seqq.*

§. XIII.

Consultationes statuum de rebus Germaniae olim fiebant in comitiis, deinde per institutum a Maximiliano I. Regimentum, nunc vero, cum difficiles essent omnium statuum annui conventus, iterum in comitiis. Comita vel sunt particularia **Craiß/ Churfürsten/ Fürsten und Grafen Tage/** vel Universalia **Reichs**

De Comitiis.

Reichs-Tage, quæ vel omnium Imperii statuum sunt, vel Deputatorum, Deputations-Tage. Deputati sunt omnes Electores, sex Principes, unus prælatus, unus comes, duæ civitates. Postea additi 4. status, hodie tot addendi, ut æquetur utriusque religionis numerus *R. I. 1654.* convocantur a Moguntino. Ex concluso fit Deputations-**Abscheid**. Comitium Imperii indicit Imperator intra fines Germaniæ, eo loco & tempore, de quo cum Electoribus per literas vel legatos convenit. Omnes Imperii status, etsi nondum vel clerici a Papa confirmati, vel seculares investiti sint, vocari debent. In terris dividuis omnes, in individuis primogenitus. Vocati comparent per se vel legatos, nisi persona comparere iussa sit, quod ex magna causa fieri potest *R. I. 1522. §. 9.* Tria in comitiis collegia statuum sunt, & suum cuique directorium. I. Electorum, quorum Director est Moguntinus, lis, quæ inter Hunc & Saxonem intercessit, per transactionem de anno 1629. ita sopita, ut hic in causis extraneorum concurreret. II. Principum; ubi Directores Austriacus & Salisburgensis, qui alternant per causas, illo incipiente. Suffragia rogat hic Marefchallus Imperii. III. Civitatum Imperii: Directoris vices gerit civitas, ubi conventus habetur, *supra*, vel, si illa comitii capax non sit, prima cuiusque scamni. Prælati & Comites eorumque suffragia curiæ Principum aggregantur: Civitates propriam curiam faciunt. Materiæ in Comitiis statuum universalibus tractandæ sunt negotia Imperii publica: nisi vel minoris momenti, & soli Imperatori, vel collegio saltem Electorali relicta sint. Catalogum eorum, quæ in Comitiis agitari solent, quin & ordinem sessionemque; in comitiis fufius exhibet *Dn. Coccejus pr. jur. publ. p. 337.* Causas in Comitiis agitandas proponit Imperator, deliberant statim. Unde duplex processus 1. Propositionis, 2. Deliberationis. In singulis collegiis concluditur per majora, exc. causam religionis, quoties dissident pontificii & Evangelici, quin & quotiescunque status non possunt ut unum corpus considerari.

§. XIV,

§. XIV.

Omnes Imperii cives subjecti sunt judiciis, quæ vel regni vel statuum, regni judicia vel summa vel subordinata, summa duo sunt, Camera Imperii & Aulicum iudicium, quæ concurrentem habent jurisdictionem, illa à Maximiliano I. instituta, hoc Ferdinando I. Imp. originem debet, deinceps vero per pacem Osnabrugensem firmatum fuit, inter causas ad cameram non pertinentes referuntur criminales, quibus de privatione feudorum regalium, etsi in possessorio saltem ordinario agitur, ecclesiasticæ, causæ vero ad cameram etiam in prima instantia pertinentes, sunt, causa fractæ pacis publicæ, causæ fractæ pacis religiosæ, causæ fiscales, causæ miserabilium, & ex continentia causæ, porro quæ ad cameram in prima instantia non pertinent, nisi reus sit immediatus, aliæ causæ sunt, quæ eo in prima instantia non pertinent, nisi utraque parte immediatâ, quin per appellationem saltem ad cameram deferuntur omnes causæ civiles, certam summam non excedentes, quæ omnia cum limitationibus fufissime exhibent, Gailius, Rodingius, Blumius aliique. Subordinata Regni iudicia immediatorum propria, sunt Austregæ, seu primæ instantiæ immediatorum, de quibus eorumque processu totus Schubarti tractatus, in primis vero elegantes hac de re *Dn. Cocceji* disputationes conferri merentur. Subordinata regni iudicia, statuum subditis communia, non sunt, nisi in terris immediatis, Francia, Svevia, terra Rhenensi & Westphalia. Statuum vero iudicia, sunt vel immediata, ut Dicasteria, vel mediata, quorum pertinebant *die Ding, Gericht, Ding, Stuhl, Rug, Gericht, Sow, Gericht, Hub, Gericht.* Ut ut vero hæc omnia, pluraque alia, in primis vero illustrissima illa materia de patris confraternitatis, advocatiæ, Ganerbinatus, de jure primogenituræ, de appanagio, de juribus foeminarum illustrium, de testamentis atque tutelis Principum, de oneribus statuum, pluribus deduci & potuisset & debuisset, interea tamen, quoniam non tractatum, sed leviculum aliquod studiorum

*Judicia
Imperii.*

Epilogus.

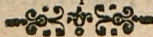
meo-

meorum specimen, ulterius olim exornandum, sistere, & summas Imperii personas ex compendiis per compendium exhibere, & ita ad altiora me præparare volui, hocce studiorum conatus non indigne interpretatum iri confido, quodsi in uno alteroque articulo hallucinatus fuero, meliora momentes sponte me secuturum promitto.

COROLLARIA.

1. *Jus publicum nihil aliud est, quam prudentia legum publicarum, quibus jura inter diversos ordines ad regendum hanc vel illam rem publ. concurrentes, definiuntur.*
2. *Tot jura publica specialia constitui possunt, quot dantur Respubl.*
3. *In monarchiis rara est juris publ. tractatio, quo laxior autem Imperandi vis est inter illum, qui caput repræsentat in civitate & ejusdem ordines, eo amplior ejus materia.*
4. *Jus Publicum a politica penitus differt.*
5. *Ratio status subministrat, quomodo ex duobus malis minus eligatur, ad tuendum statum publicum.*
6. *In Receptibus Imperii agitur vel de statu publico Germania, vel de rebus transitoriis a Cesare & Statibus expediendis, vel de legibus & negotiis privatis ad statum subditorum pertinentibus.*
7. *Genuina juris publ. Principia tum ex historia, tum LL. publicis petenda sunt.*
8. *Principia tamen in jure publico sunt pauca, conclusiones infinita.*
9. *Optime jus publicum pertractabitur, si ex jure publico Universali applicatio fiat ad jus publicum particulare.*
10. *Status est qualitas secundum quam jus variat, & diversus status etiam diversa jura facit, unde leges ante ducentos & trecentos annos sub alia Reipubl. facie lata, ad hodiernum statum applicari non possunt.*
11. *Veteres Jurisprudentia publica interpretes sæpe ingentem movent controversiam, posterioribus in legibus duobus verbis decisam, unde Recentiores publicistæ feliciter consuluntur.*
12. *Termini Scholastici nihil ad explicandum jus publicum faciunt.*

13. Principes inter se litigantes ex Jure Nat. & Gentium, quin & consuetudinibus Germania immemorialibus judicandi sunt; nisi in hoc vel illo capite Juris Civ. receptio, tanquam exceptio doceatur.
14. Donatio omnium bonorum, quin futurorum, valet.
15. Eurem, qui rupto laqueo vivus decedit, iterum suspendendum non esse, aequius est.
16. Filius praesumitur legitimus, etsi mater eum ex adultero natum profiteatur.
17. Dote promissa & non soluta, non tenetur maritus uxorem alere.
18. Partus septimestris in dubio non potest contradicenti marito pro legitimo obrudi.
19. Concubinatus Jure Romano non fuit legitima cohabitatio.

Flos juvenum, sic perge gradi, quo Te rapit alti
Imperus ingenii non sine laude Tui.
Sis patris & patriæ decus, atqve corona Tuorum,
Virtutis capias præmia larga precor.

*Ita laudatissimis Dn. Respond.
conatibus applaudis*

P R Æ S E S.

Princede digna moves, qui Princeps ipse vocaris,
Principibus placeas! Laude perennis eris.
Gratulor ergo Tibi, votoque ardentior opto:
Ut porro studiis adsit Jova Tuis.

Nobilissimo Dn. Respondenti, domestico
atq; Commenali dilectissimo gratu-
labundus apposuit

JOH. TITIUS, Rinthel. Eccl. Luth.
Pastor Prim.

E

Im-

QKTK 1458

X 2373773

32

Imperii Sancti leges tractasse peritè,
Insignem laudem conciliare potest.
Nam quæ *Pandecta* tradunt legesque *Novella*,
Et quæ perplexè *Triboniane* doces,
Ad Privatorum lites ac jurgia spectant
Murmuraque ingrati litigiola fori;
Illa sed ad Procerum spectant ac jura Potentum,
Grataque sunt magnis *Principibusque* Viris.
Nomine quo noti multi, quos fama celebrat,
Et quos *Kulpisii* penna diferta refert.*
Quorum dum sequeris filum sub Præside docto,
Ad laudes præeunt nomina tanta tuas,
Sedulitate tuâ *Paris* & vestigia calcas,
Müllerique tui, deliciique mei.
Gratulor, atque Tibi sint hæc felicia cœpta,
Sic precor, hoc faustum sedulitatis opus,
Utque regas verâ tandem Pietate tribunal,
Et fallax sociâ religione forum.
Sic poteris Sanctæ Themidi placuisse, placere
Sicque Deo poteris Principibusque Viris.

*Eruditissimo Dn. Respondenti, Amico
honoratissimo de egregio specimine
gratulaturus l. m. q. scrib.*

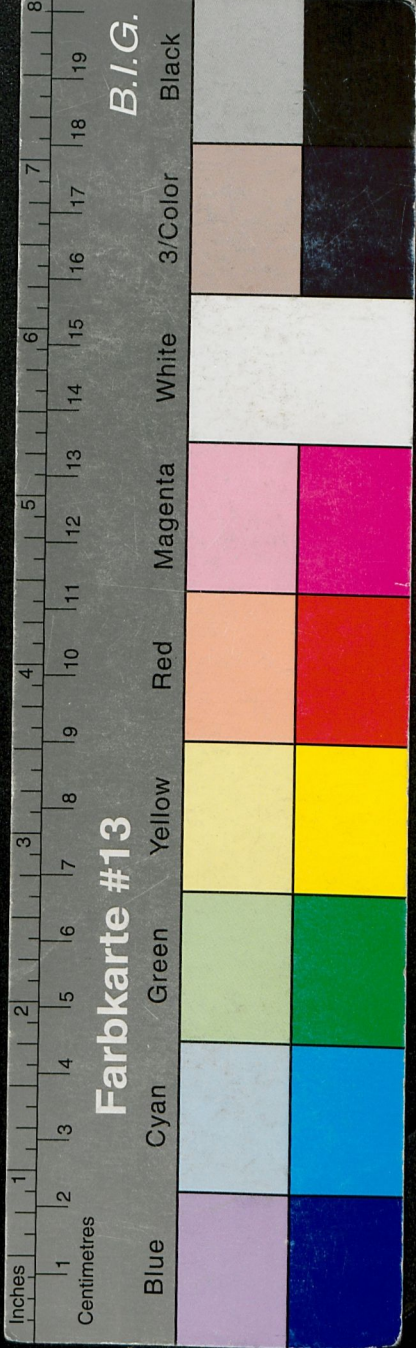
C. P. DOHM.

* *In Dissert. de Studio Juris Publici rectè instituendo, scripto-
ribusque eò pertinentibus, quam sub nomine J. G. Sulpicii
edidit Ann. 1688. in 8.*

Arguit ingenium nutritum Palladis arte,
Dum, quæ Principibus Jura Sacrata, doces,
Quodque fuit nodus non paucis Gordius alter
Dissolvis dextrè non sine laude tua.
Pergito. Sic tandem conscendes culmina Pindi,
Sertaque Thymbræus necet Apollo tibi.

Hæc tenui Minervâ apponere voluit
D. DWERHAGEN, LL. Stud. Brem.

II R
1458

B. N. II, 86.
n. 171.

DISPUTATIO
JURIS PUBLICI
De

SUMMIS IN IM-
PERIO ROMANO GER-
MANICO PERSONIS,
EARUMQUE OFFICIIS
ET JURIBUS,

QUAM
In Illustri
Academia Hasso-Schaumburgica,

IN AUDITORIO JCTORUM,
Ad diem Mart. MDCCII.
Publico eruditorum examini subjiunt

PRÆSES
HENR. ERN. KESTNER,
D. & Prof. Jur. Ordin.

Et RESP.
JOHANNES ADOLPHUS FURSTENAU, 21.
Hervordia Westphalus.

RINTHELII,
Typis HERMANNI AUGUSTINI ENAX, Acad. Typogr.

45
Dell.

